

trójkątną plamę koloru buraczkowego (amarantowego). Pole krańcowe pozostało jak u typowych ochrowe. Strzępina amarantowa. Wierzch tylnych skrzydeł normalny. Na odwrocie skrzydeł przednich znajduje się na brzegu przednim bliżej wierzchołka skrzydła, trójkątna plama, od osady t. j. od brzegu przedniego skrzydła intensywnie amarantowo zabarwiona, która w swem wydłużeniu ku środkowi skrzydła staje się stopniowo coraz słabszą, aż przechodzi w cień, który ostatecznie w tle ochrowem zupełnie zanika. Odwrot tylnych skrzydeł posiada w polu środkowym również szeroką przepaskę w formie odwróconego trójkąta o tępych wierzchołku dotykającym prawie brzegu pachowego (tylnego), zaś podstawą swoją spoczywającą na brzegu przednim. Naprószenia drobnymi kropeczkami na odwrocie skrzydeł mniej więcej normalne.

Odmiana ta tworzy niejako przejście pomiędzy typowymi okazami, a odmianą skrajną t. j. ab. *sarmatica* Prüff.¹⁾), u której jak wiadomo, cały wierzch przednich skrzydeł jest jednostajnie amarantowo zabarwiony.

Odmianie przezemnie złowionej proponuję nazwę „*communiarea*“ (mihi.).

Motyle t. zw. Większe rzadsze lub nowe dla Małopolski.

[Seltener oder neue Macrolepidopteren für Kleinpolen].

Podał

TYTUS F. KAUCKI.

Oznaczenie tutaj podanych gatunków i form uskuteczniłem przeważnie na podstawie dzieła Dra H. Rebeli „Fr. Berge's Schmetterlingsbuch“; formy dla fauny naszej nowe zaznaczone są gwiazdką.

Papilio machaon L. ab. *aurantiaca* Spr. (II gen.). Jeden okaz posiadam z okolicy Lwowa. Jest to wielka ♀ koloru tła

¹⁾ Über neue Aberrationen von *Agrotis pronuba* L. und *Lythria purpuraria* L. und über neue Formen von *Aphantopus hyperantus* L., *Coenonympha iphis* Schiff. und *Bupalus piniarius* L. von Prüffer. — Extrait du Bulletin de l'Académie des Sciences de Cracovie 1914.

bardzo znacznie ciemno-żółtego, złapana w lipcu. Zdaje się, że należy u nas do rzadkich form.

**Pyrameis cardui* L. ab. *pallida* Schöy. Okazy, których tło skrzydeł jest przeważnie różowe. Moje pochodzą z okolic Lwowa, wyhodowane z gąsienic.

**Vanessa urticae* L. ab. *herrmanni* Herrm. Jedyny okaz samicy tej rzadkiej aberacji wyląkł mi się 10. VII. 1914. Gąsienica pochodziła z okolicy Lwowa. Motyl posiada tło znacznie bledsze to jest żółtawo-błado-rdzawe; rysunek skrzydeł normalny.

**Polygonia c-album* L. ab. *jota-album* Newn. Jeden okaz wyhodowany z gąsienicy z okolicy Lwowa; w lipcu. Spód skrzydeł prawie jednostajnie brunatny; tylne oznaczone prawie prostą linijką, zamiast znakiem c.

**Melitaea aurinia* Rott. ab. *artemis* F. ♀ złapana 3. VI. 1923. w Rzęśnie Polskiej. Tło skrzydeł posiada jednobarwne rudo-czerwone a tylko rysunek koloru czarnego dobrze uwydatniony.

**M. aurinia* Rott. ab. *ochrea* Tutt. Dwie ♀♀ złowione w Rzęśnie Polskiej 3. VI. 1923. Posiadają tło przeważnie ochrowo-żółte.

**M. aurinia* Rott. ab. *obscurata* Krul. Jedną ♀ złowiłem w Rzęśnie Polskiej 12. VI. 1923. Część nasadowa wszystkich skrzydeł dość mocno czarna, zresztą inne nakreślenia prawie normalne.

**M. aurinia* Rott. ab. *atricolor* Schultz. Jedną ♀ złapałem w Rzęśnie Polskiej 12. VI. 1923. Wszystkie skrzydła czarno przyciemnione, tylko brzegi skrzydeł kolor i rysunek normalny posiadają.

**M. athalia* Rott. ab. *obsoleta* Tutt. Okazy tej formy odznaczają się wielką redukcją koloru czarnego. Łapane w czerwcu w kilku okolicach.

**M. athalia* Rott. var. (ab.) *helvetica* Rühl. 4 okazy złapane w okolicy Stryja z końcem czerwca. Odmiana ta odznacza się skrzydłami wydłużonymi a plamy rdzawe także w paski nakreślone. Zdaje się należyć do rzadszych odmian gatunku *athalia*.

**M. dictynna* Esp. ab. *seminigra* Muschamp. Wierzch skrzydeł tylnych jednobarwnie czarny. Kilka okazów posiadam z Rzęsny Polskiej i Janowa; dość często się trafia.

**Argynnis ino* Rott. var. *zinalensis* Favre. Odznacza się znacznym melanizmem. Trzy okazy złapałem w Rzęśnie Polskiej w czerwcu.

* *Chrysophanus alciphron* Rott. ab. ♀ *intermedia* Stef. Jeden okaz złapałem w Rzeźnie Polskiej 25. VI. 1923. Rzadka ta aberacja odznacza się smugami koloru żółto-czerwonego na wierzchu skrzydeł przednich.

* *Chr. hippothoë* L. ab. ♀ *nigra* Favre. Aberacja górską, wierzch skrzydeł prawie jednobarwny, czarno-brunatny, szereg plam czarnych na spodzie skrzydeł tylnych mocno wydatny. Złapana w okolicy Skolego w lipcu.

* *Lycaena euphemus* Hb. ab. *paula* Schultz. Odznacza się małymi rozmiarami (14—15 mm.) i małymi plamkami czarnymi. Moje okazy złapałem w Rzeźnie Polskiej od 25. VI. — 28. VI. 1923.

* *L. euphemus* Hb. ab. ♀ *obscura* ab. nov. „*alis omnibus fere totis obscuris*“. Ponieważ w znanej mi literaturze nie znalazłem opisu tej aberacji, dlatego nadaję jej nową nazwę. Forma melanotyczna, mocno ciemno-zielona.

* *Augiades comma* L. ab. *intermedia* Tutt. Wyróżnia się tłem jaśniejszem, brzegiem ciemniejszym i słabo wyrażonymi plamkami żółtymi. — Nie rzadka.

* *Au. sylvanus* Esp. ab. *opposita* Tutt. Żółte plamy odbijają się od tła ciemnego. Jeden okaz ♀ posiadam z okolicy Lwowa, złapany w lipcu.

Deilephila euphorbiae L. ab. *mediofasciata* Mayer. Rzadsza ta aberacja odznacza się ciemną smugą przez środek jasnego pola skrzydeł przednich. Jedyny okaz wychowałem z gąsienicy z okolicy Lwowa.

D. euphorbiae L. ab. *suffusa* Tutt. Przednie skrzydła mocno ciemno przyprószone. Jedyny okaz złowiłem w jednym z ogrodów kwiatowych we Lwowie.

* *Lymantria monacha* L. ab. *flavoabdominalis* Schultz. Podana z okolicy Berlina: Supplementa Entomologica Nr. 6. 20. Juni 1917. Z gąsienicy, pochodzącej z okolicy Rzeszowa wylęła mi się ♀ (28. VI. 1923.), której abdomen jest żółty, zamiast normalnie różowy. Rzadka ta zapewne aberacja nie posiada żadnych innych zmian. Barwa skrzydeł jest więc całkiem zwykła typowa.

* *Drepana falcataria* L. ab. *klemensiewiczzi* ab. nov. Hodując większą ilość gąsienic tego gatunku, otrzymałem kilka okazów znacznie ciemniejszych. Forma ta jest opisaną przez Klemensiewicza w Sprawozd. Komisji fizjograf. tom 46., dział II na str. 8

u góry, ale nie nazwaną. Wobec tego nazwałem ją ku czci prof. Dr. Klemensiewicza, który tę formę pierwszy opisał.

Panthea coenobita Esp. Jeden okaz ♀ tego zdaje mi się mało dotąd łapanego, więc u nas bardzo rzadkiego gatunku, otrzymałem z gąsienicy, znalezionej w sierpniu 1908 w Jaremczu. Motyl wylągl się w marcu roku następnego.

Agrotis c-nigrum L. ab. *rosea* Tutt. Nie rzadka ta zresztą forma posiada skrzydła przednie mniej lub więcej zaróżowione. Kilka okazów złapałem przy świetle elektr. we Lwowie.

* *A. exclamationis* Schiff. ab. *rufescens* Tutt. Skrzydła przednie koloru bardziej brunatno-czerwonawego, niż okazy zwyczajne. Jeden okaz złapany we Lwowie.

A. segetum Schiff. ab. *catenatus* Hw. Rzadsza ta aberacja wyróżnia się wybitnie kolorem skrzydeł przednich, które są dość jasno-popielato-białawe. Jeden okaz ♀ złowiłem we Lwowie przy świetle we wrześniu.

* *Hadena abjecta* Hb. ab. *fribolus* B. Skrzydła przednie prawie jednobarwnie mocno brunatnawo-czarne, tylko linja falista nieco widoczniejsza. Posiadam 2 okazy tej u nas rzadkiej sówki; należą one bez wątpienia do wyżej podanej aberacji, złowione zaś zostały przez p. R. Kuntzego, jeden w Tarnopolu, drugi w okolicy Krzemieńca, oba w lipcu.

* *Herminia tentacularia* L. ab. *romaniszyni* nov. ab. „*alis omnibus et corpore toto supra subtusque unicoloribus, griseo-brunneo-suffumatis, tantum striga undulata alba distincte signatis atque alis posterioribus in parte basali supra magis dilutioribus, mas*“. Melanotyczna ta aberacja, której habitus zgadza się z typowym tegoż gatunku, charakterem swym podobną jest najbardziej do var. *modestalis* Heyd., w dziele Dra Rebeli na stronie 298 opisanej. Kolorem jednak zasadniczo się od niej odróżnia. Jest bowiem mocno szaro-brunatno-dymowa, spód odpowiednio jeszcze ciemniejszy (analogicznie, jak u typu); wierzch skrzydeł tylnych od nasady dość jasny, białawy, a stopniowo ciemniczący aż do prążki falistej. Prążka zaś owa, która jest jedynem nakreśleniem u tej aberacji, jest białawą, czem zasadniczo odróżnia się od typu, gdzie wszystkie nakreślenia są brunatno-czarne. Całe ciało, rożki i głaszczki tego koloru, co skrzydła. Złapałem ją 1. VII. 1923 w Zawadowie koło Lwowa, jako okaz całkiem świeży, tak że opis kolorów wyż podanych za prawdziwy uważanym być

musi. O ile ta aberacja byłaby dotychczas nieznaną nadaję jej na cześć p. inż. Jana Romaniszyna, znakomitego entomologa polskiego nazwę: ab. *romaniszyni*.

* *Arctia caja* L. ab. *rubrodorsalis* Schultz. Posiada abdomen jednobarwny czerwony, bez czarnych prążek. Jeden okaz ♀ wyhodowałem z gąsienicy złapanej w Worochcie.

* *Zygaena achilleae* Esp. ab. *bellis* Hb. Jeden okaz tej formy, odróżniającej się tylko wielkością od typowych, złapałem 20. VII. w Rzęśnie Polskiej.

* *Z. achilleae* Esp. ab. *cingulata* Dziurz. Jedyny okaz tej formy, wyróżniającej się od typu tylko czerwonym pierścieniem na odwłoku, złapałem 3. VIII. 1919. w Rzęśnie Polskiej.

* *Z. trifolii* Esp. ab. *orobi* Hb. Posiada plamy 3 i 4-tą rozdzielone wyraźnie a nie, jak u typu zlewające się razem. Jedyny okaz złowiłem w lipcu 1910 w Rzęśnie Polskiej.

Pachytelia villosella O. Jedyny okaz ♂, tego u nas bardzo rzadkiego gatunku, złapałem przypadkowo 30. VI. 1913., w okolicy Brzuchowic w stanie dość zlatanym.

RÉSUMÉ.

In dem vorliegenden Verzeichnisse gibt uns der Verfasser seltenere oder neue Aberrationen der Schmetterlinge, unter welchen 21 neu für Klempolen sind und zwei ganz neue: *Herminia tentacularia* L. ab. *romaniszyni* ab. nov. die am 1. VII. 1923. in Zawadów bei Lwów erbeutet wurde. Dieselbe ist eine stark melanotische Aberration. Charakteristisch für diese Form ist, dass sie fast ganz einfarbig dunkelbraun-rauchig auf dem ganzen Körper erscheint und dass die Hinterflügel auf der Oberseite an der Basis heller, gegen die Wellenlinie zu immer dunkler werden. Die Wellenlinie aber, welche das einzige Zeichnungselement dieser Aberration ist, stellt sich hier weisslich vor. Bei der typischen Form sind alle Zeichnungen schwarzbraun.

Diese Aberration wurde zu Ehren des Herrn J. Romaniszyn, bekannten hiesigen Entomologen benannt. Zweite Aberration: *Lycaena euphemus* Hb. ab. ♀ *obscura*, eine melanotische Aberration ganz schwärzlich übergossen. Gefangen im Juni in Rzęsna Polska bei Lwów.